

Με το στίγμα της αθωότητας Ο Αλέξανδρος Μηλιάς, με το «Απ' την Αθήνα φάντασμα» ξεδιπλώνει

Media: ΕΠΟΧΗ Page: 33 Published at: 06-07-2025
Author: Surface: 527.68 cm² Circulation: 1130
Subjects:

Αλέξανδρος Μηλιάς «Απ' την Αθήνα φάντασμα», εκδόσεις Πατάκη, 2025

Με το στίγμα της αθωότητας

«Δεν είναι άνθρωποι τα μωρά,
Είναι η φύση του ανθρώπου
Σε περισυλλογή για το μέλλον».

Ο Αλέξανδρος Μηλιάς, με το «Απ' την Αθήνα φάντασμα» ξεδιπλώνει σαν ακορντεόν μια οριζόντια σύνθεση, αποτελούμενη από μικρά κομμάτια που συνδέονται, αντικριστά και εννοιολογικά. Η απατηλή αποσπασματικότητα συντελεί στη δημιουργία της αίσθησης του θραύσματος, λειτουργώντας ως ποιητική βόμβα που σκάει πάνω, κατά κύριο λόγο, στη Γάζα και κατ' επέκταση στον ελληνικό εμφύλιο, στην Αντίσταση και στο '21.

Με λόγο τόσο αφτιασίδωτο, αιχμηρό όσο και ερημητικό ο Μηλιάς συνδιαλέγεται με βιβλικά πρόσωπα «Τι εγχαυλά εν κακία/ ο δυνατός/ ανομίαν όλην την ημέραν» (Δαβίδ, ψαλμός 51), αλλά και με ιστορικά «We must all turn our backs upon the horrors of the past and look to the future» (Τσόρτσιλ, Ζυρίχη 1946). Το ποίημα με την παραπάνω ρήση, διόλου τυχαίο δεν είναι ότι κλείνει με τον Κουρτς από την Καρδιά του σκότους του Κόνραντ, ο οποίος φωνάζει αιωνίως «The horror! The horror!» αναιρώντας τον προλαλήσαντα. Μνήμη εναντίον λήθης, νεκροί που επανέρχονται για να βρουν το δίκιο τους και να αποδώσουν δίκιο.

Στον πυρήνα αυτής της λογικής βρίσκονται δύο αντικριστά ποιήματα, της Μπουμπουλίνας και της Λέλας Καραγιάννη: «Με ξέκανε η αγέλη των Κουτσαίων στις Σπέτσες μα/ κατεβαίνω, Λασκαρίνα, φάντασμα, / μ' ένα ιστοφόρο δύσμοιρο/ μπαρούτι ποίημα ως τη Ράφα.» Η Καραγιάννη μέσα από τα κρατητήρια της οδού Μέρλιν απευθύνεται στη γιαγιά της: «όπως σφαδάζει/ το αίμα της σε φωνάζει./ Στη σήψη των/ Ράλληδων/ για ένα κανόνι του Αγαμέμνονα». Το ποίημα της Μπουμπουλίνας –ή καλύτερα το κομμάτι της σύνθεσης που αναφέρεται σε αυτήν– συνδέεται άρρηκτα με το κομμάτι της Σταδίου: «Από τα έρκερ του μοντερισμού/ στην Κοδριγκτώνος πρέζα, κατεβαίνω/ μ' ένα ιστοφόρο σύμπλοκο φωνών/ μπαρούτι ποίημα./ στη Ράφα κατεβαίνω./ ρίχνω τη διαβάθρα σε φαντάσματα» αλλά και με το τελικό: «Μ' ένα ιστοφόρο δύσμοιρο/ μπαρούτι ποίημα, κατεβαίνω [...] Με άλμα από το πέλαγος, πατέρα./ τρέχω στην ξηλωμένη γη./ Άλλος./ για άλλη ανάσταση/ φτάνω στην Παλαιστίνη». Το τελευταίο ποίημα, μέσω της επίκλησης στον πατέρα,

αποτελεί μια εξέλιξη του κομματιού της σελίδας 19: «Με άλμα από το πέλαγος, πατέρα./ τρέχω στην ξηλωμένη γη./ Άλλος./ να μας σώσω τη ζωή./ Δεν τα κατάφερα».

Αν το μπαρούτι ποίημα και, μέσω αυτού, ο ποιητής φάντασμα επανέρχονται για να οδηγήσουν στην τελική κορύφωση, το βιβλίο το διαπλέει ένα άλλο πολύ ισχυρό μοτίβο, εκείνο των παιδιών, και δη των μωρών.

Νεκρά, μη άνθρωποι, πρώιμοι άνθρωποι, σημάδια συνείδησης, ευαισθησίας και αθωότητας, κολυμπούν μέσα στον όλεθρο του πολέμου. Ο πρώτος στίχος όπου εμφανίζεται μωρό είναι ένα κάλεσμα, κάλεσμα που ανοίγει την πομπή της αθωότητας: «Μωρό, πριν λιώσεις, άκου μια ιστορία». Δύο ποιήματα που συνδέονται με τη λέξη ευαισθησία εμπεριέχουν επίσης την εικόνα του μωρού: «Η ευαισθησία/ έχει πρόσωπο χλωμό, συντηρείται/ ανάμεσα ζωής και θανάτου./ φιλάει τις λέξεις σαν μωρά./ στα μάτια». Και: «Μίχρυνα την ευαισθησία/ σε βρέφος, βρέθηκα στο πρόσωπό του/ αφαιρώντας του/ το πρόσωπο». Το μοτίβο παρουσιάζεται αρκετές φορές, συνοδευόμενο συχνά από το αίμα, αλλά και από την ποιητική ρωγμή. Μωρό, ποιητής και φάντασμα, διαφοροποιημένα ή συγχωνευμένα αποτελούν συστατικά ενός όλου σε μια διαλεκτική αντιμετώπιση του χάους. Η σύνδεση του στίχου «Μωρό πριν λιώσεις» με το τελείωμα του ποιήματος της σελίδας 31 είναι ενδεικτική και αποτελεί μια από τις ισχυρότερες στιγμές της σύνθεσης: «ίσως θα 'λεγες/ αν δεν έλιωνες/ πριν ακόμα φτιαχτεί/ η φωνή».

Η πολιτική ποίηση του Μηλιάς αγνοεί την όποια επικαιρικότητα, βουτάει στην ανά τους αιώνες ωμότητα και αδικία, τσαλακώνεται υφολογικά, σπάει και ξασσαλώνεται, δίνοντας στα αδύναμα φαντάσματα της Ιστορίας τη θέση που θα μπορούσε να τους ανήκει, απαλλάσσοντας την αθωότητα από το στίγμα που την κατατρώγει.

ΣΟΦΙΑ ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

